

### **Література:**

1. Биков В. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. Педагогіка і психологія. 2019. № 2. С. 15-21.
2. Бугайчук А. Digital у закладі освіти. Як ефективно використовувати цифрові платформи? Інформатика. 2022. № 1-2 (січень-лютий). С. 68-85.
3. Концепція цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaproshue-do-gromadskogo-obgovorennnya> (дата звернення: 27.02.2025).
4. Ничкало Н., Лук'янова Л., Овчарук О. Цифрова трансформація суспільства: європейський досвід, українські реалії. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint.pdf> (дата звернення: 27.02.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-72>

## **ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ У ХХІ СТОЛІТТІ: БАЛАНС МІЖ ТРАДИЦІЯМИ ТА ІННОВАЦІЯМИ**

***Крутько І. В.***

*аспірант кафедри педагогіки*

*Криворізький державний педагогічний університет  
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Сучасний освітній простір характеризується динамічними змінами, які зумовлюють необхідність модернізації системи підготовки педагогів. Баланс між традиційними підходами та сучасними інноваціями є визначальним фактором ефективної професійної підготовки вчителів, що має відповідати викликам глобалізованого суспільства та цифрової епохи. Збереження традиційних компонентів педагогічної освіти залишається важливим елементом формування вчителя, орієнтованого на гуманістичні цінності, педагогічну етику та психологічну готовність до роботи в різних освітніх середовищах. Класичні методики навчання, зокрема лекційно-семінарська система, стажування у школах, моделювання педагогічних ситуацій, досі відіграють ключову роль у професійному становленні майбутніх педагогів.

Проте світовий досвід свідчить, що для підтримання високого рівня підготовки вчителів традиційні підходи мають бути адаптованими до сучасних вимог. Як зазначає Л. Дарлінг-Хаммонд (L. Darling-Hammond),

«традиційні форми навчання залишаються невід’ємною частиною професійного розвитку, проте їх вдосконалення через використання сучасних технологій створює нові можливості для розвитку педагогічних компетентностей» [5]. Крім того, інтеграція інтерактивних онлайн-ресурсів у лекційно-семінарську систему дозволяє поглиблено аналізувати та моделювати реальні педагогічні ситуації, що сприяє розвитку критичного мислення та рефлексії серед майбутніх викладачів. Отже сьогодні традиційні компоненти зазнають змін під впливом сучасних освітніх тенденцій. У багатьох країнах спостерігається перехід від пасивних методів навчання до активних, що передбачають залучення студентів до дискусій, проєктної діяльності та вирішення проблемних ситуацій, що загалом сприяє розвитку критичного мислення та навичок співпраці. Як зазначається в дослідженні «Традиції та новації у педагогічній діяльності», інновації в педагогіці спрямовані на забезпечення активної позиції учасників освітнього процесу, розвиток їхньої самостійності та пізнавального інтересу [3].

Разом із тим інноваційні технології суттєво змінюють підходи до підготовки вчителів. Активне впровадження цифрових ресурсів, онлайн-курсів, адаптивного навчання, інтерактивних платформ та штучного інтелекту сприяє формуванню педагогічної гнучкості, критичного мислення та здатності працювати у змішаних форматах навчання. Зокрема, дослідження Н. Гупан та О. Пометун свідчить, що сучасний вчитель повинен бути не лише транслятором знань, а й медіатором освітнього процесу, здатним використовувати інноваційні педагогічні стратегії та технологічні інструменти для підвищення ефективності навчання [1]. Міжнародні освітні тренди, такі як STEAM-освіта, проблемно-орієнтоване навчання та використання доповненої реальності в освітньому процесі, відкривають нові можливості для формування професійних компетентностей сучасного вчителя.

Українські науковці акцентують увагу на зміні ролей сучасного вчителя. У контексті реформи «Нова українська школа» (НУШ) вчитель виступає не лише як наставник, але й як коуч, фасилітатор, тьютор та модератор в індивідуальній освітній траєкторії учня, що акцентує необхідність постійного професійного розвитку педагогів та їх готовності до впровадження інноваційних підходів у навчальний процес [2]. Дослідники зазначають, що сучасний педагог має бути відкритим до інновацій, готовим до самовдосконалення та постійного творчого пошуку, працювати над своїм професійним розвитком та оволодівати новими професійними ролями [2]. У цифрову епоху вчитель також виконує функції куратора навчального контенту, інтегруючи освітні технології, відкриті онлайн-курси, мультимедійні ресурси та віртуальні лабораторії у освітній процес. При цьому, за дослідженням, опублікованим в Osvitoria, головне завдання сучасного педагога – створити середовище, у якому учень зможе самостійно

будувати власну освітню траєкторію, використовуючи можливості цифрового світу [4]. У зв'язку з цифровізацією освіти все більшої популярності набуває роль вчителя-дизайнера навчального середовища. Отже педагог має не лише організовувати навчальний процес, а й адаптувати його до різних платформ, форм навчання та індивідуальних потреб учнів. Як зазначає Г. Салмон (G. Salmon), «ефективний педагог сучасності – це той, хто вміє поєднувати традиційні методики з адаптивними цифровими рішеннями, що роблять навчання персоналізованим та гнучким» [6].

Отже, формування сучасного вчителя вимагає системного підходу до професійного розвитку, що передбачає взаємодію традиційних і новітніх педагогічних технологій. Оптимальне поєднання теоретичних знань, практичної підготовки та цифрових можливостей сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних працювати у швидкозмінних умовах освітнього середовища XXI століття.

### Література:

1. Гупан Н., Пометун О. Нові професійні ролі вчителя. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716654/1/Гупан%20Н.%20С%20Пометун%20О.%20НОВІ%20ПРОФЕСІЙНІ%20РОЛІ%20ВЧИТЕЛЯ.pdf>.
2. Єфіменко С. Нові професійні ролі сучасного педагога. URL : <https://surl.li/vcwntz>.
3. Золотухіна С. Т., Фазан В. В., Макаренко В. В. Традиції та новації у педагогічній діяльності. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2021. № 50. С. 65–74.
4. Технології не замінять вчителів, а зроблять їх важливішими – Андреас Шляйхер. URL : <https://osvitoria.media/experience/tehnologiyi-ne-zaminyat-vchyteliv-a-zroblyat-yih-vazhlyvishymy-andreas-shlyajher/>.
5. Darling-Hammond L. Preparing Teachers for a Changing World: What Teachers Should Learn and Be Able to Do. 2019. URL: <https://www.learningpolicyinstitute.org/product/preparing-teachers-changing-world-report>.
6. Salmon G. *E-tivities: The Key to Active Online Learning* (2nd ed.). Routledge. 2013. URL : <https://www.routledge.com/E-tivities-The-Key-to-Active-Online-Learning/Salmon/p/book/9780415881760>.